

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrta leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 45.

V Mariboru, dne 7. novembra 1901.

Tečaj XXXV.

Zadružništvo.

Maribor, dne 6. nov.

Pred dvema letoma je zadružna misel zmagovalno hodila po Spodnjem Štajerskem. Zadružni registri pri okrožnih sodiščih v Mariboru in Celju so morali biti vedno odprti. V kratkem času se je osnovalo okoli 40 gospodarskih zadrug, (o konzumnih društvih ne govorimo danes v tem članku).

V zadrugah ni življenja, večina jih spi. Kateri so razlogi?

Prvi razlog je, in to ni nobeno očitjanje, ampak dokazana trditev, da naš kmet ni dovolj poučen o dalekosežnosti zadružništva in o nutranjem poslovanju zadrug. Vsled tega je bilo pač že pričakovati, da zadružništvo ne bo prospevalo, ako bode slonelo le na kmetijskih ramenih. Našemu kmetu bi moralo v zadružnih zadevah priteči razumništvo na pomoč. In v tem smo se dotaknili drugega razloga, zakaj naše zadružništvo ne prospeva.

Mi nismo za geslo: »Kmet s kmetom, gospod z gospodom«, geslo, katerega pridigujejo v zadnjem času po Štajerskem mlečno-zobi ljudje, katerim ne diši več sloga spodnještajerskih Slovencev. Ampak naše prepričanje je, tudi gospod, tudi izobraženec ali razumnik naj posvečuje svoje duševne moči našemu ubogemu kmetu. Kmet in gospod složno za kmeta, to je geslo, katerega se mi držimo. Pri zadružništvu (v mislih imamo le gospodarske zadruge brez konzumov) pa je naše razumništvo ostalo tiho in mirno ob strani. Svojih rok ni hotelo ganiti. Le mlajše razumništvo se je z vso vnemo poprijelo zadruž-

nega delovanja. Toda nestalnost glede bivališč, večja in manjša neizkušenost, ki je ravno lastna mlademu izobraženemu naraščanju, ni mogla zagotoviti uspešnega razvoja zadružnemu gibanju. Kmet in mlado razumništvo sta iskala v vrstah starejšega in izkušenejšega razumništva voditeljev, a jih nista našla. Na tak način pa je naše zadružništvo moralo hirati. In v istini, ono hira.

Kmet in mlajše razumništvo ne bosta starejšim razumnikom nikdar pozabila, da so ju pustili v tej za naše gospodarske razmere tako važni zadevi na cedilu. Nemško razumništvo razume svoj čas mnogo bolje nego naše. Ravno kar čitamo v nemških časnikih, da se v Mariboru snuje vinarska zadruga za slovenski mariborski okraj. Ta zadruga bo zopet še bolj priklenila slovensko okolico na nemško mesto. Naši rodoljubi jo bodo pa od strani gledali ter jo preklinjali. A to ne bo pomagalo! Samo delo nas more rešiti.

Ali naj pustimo celo zadružništvo, da počasi izgine in izumre? Ne, nikakor ne! Ampak začnimo staviti podlago, na kateri bo moralo zadružništvo prospevati. Ta podlaga pa je, izobrazba našega kmeta za zadružništvo! Tukaj tudi naše mlado, po delu hrepeneče razumništvo lahko razvija svojo duševno silo in delavnost. Mi kličemo našim mladim somišljenikom: Izobrazujte kmeta in zopet, izobrazujte ga!

Državni zbor.

Proračunska obravnava.

V imenu Čehov so govorili proti vladi: dr. Kramar, dr. Začek in dr. Herold. Prvi je dokazoval, da med vsenemškimi Prusaki in med nemško narodno stranko ni nobenega bistvenega razločka. Napor Vsenemcev, naj se avstrijski katoličani ločijo od Rima in pristopijo k protestantizmu, so političnega pomena, ker avstrijski Prusaki stem pripravljajo Avstrejo za priklop k nemškemu cesarstvu.

Minister dr. Körber je pozneje popravljaj te besede s tem, da je izjavil, da vlada ne vé, da bi se kje delalo proti Avstriji in da mora gledati, da imajo vse verske družbe v Avstriji popolno prostost, ne da bi se kateri delala kakšna sila. Laški poslanec Rizzi je pa nekaj trdil, česar gotovo sam ne veruje. Pri- toževal se je namreč, da vlada podpira v Primorju Slované na škodo laškega prebivalstva! Kdo se ne smeje? Dobro je povedal g. Pogačnik: avstrijska vlada je na Štajerskem nemško narodna, na Primorskem laška, nikjer pa ne Slovanom pravična.

Krščanski socijalec Axman je nemške liberalce hudo prijemal radi tega, da so pred 10 leti sklenili z zunanjimi državami tako neugodne kupčijske pogodbe, da se zdaj avstrijski izdelki ne morejo več v tujih državah prodajati. Omenil je n. pr. izdelovalcev klavirjev. Nekdaj so se avstrijski klavirji prodajali daleč po svetu; danes pa se prodajajo tuji klavirji v Avstriji po nižji ceni, kakor naši domači, to pa radi nesrečnih kupčijskih

Listek.

Nedolžno obsojen.

Resnična povest. — Spisal L. Heitzer.

(Dalje.)

«Potem dovolite, da vstopim; kajti imenitna je zadeva, ki me je privedla sem.»

Elena stopi nazaj in z roko povabi tujca, da vstopi.

«Peljite me prosim, gospica, k materi», prosil je duhovnik, «kajti nje se večinoma tiče moje poslanstvo.»

«Moja mati je bolna, gospod», odvrne, «in zato bi rada vsako vznemirjanje odstranila.» — «Vznemirilo jo bo sicer res, kar imam opraviti; ali upam, da bo veselo jo vznemirjalo.»

«Smem vprašati po vašem imenu, gospod», usodila si je Elena vprašati: «da morem bolno mater pripraviti na vašo novico?»

«Ne, gospica! stvar je taka, da mora moje ime in ime tistega, ki me k vam pošilja, neznano ostati. Slišite torej: Potujem že več dnij od mesta do mesta, da bi vas našel. Iz tega lahko sklepate, da je zadeva imenitna. Upam, da vas le nekaj minut motim. Moja naloga je, prepričati se iz vaših

papirjev, da ste resnično svojci iz Dublina na Irlandskem prišlega nekdanjega trgovca Rožerja Veita. V tem slučaju vam moram nekaj izročiti; tako se bo popravila krivica, ki je zadela vašega očeta, vašo mater in vas, njegovo hčer.»

Pri teh besedah tujčevih se je zaznalo čudenje na licu dekličinem. Ponudila mu je sedež in ga prosila, naj za trenotek počaka; potem je stopila v stransko sobo, iz katere se je čulo drčanje šivalnega stroja.

Gospod Karner je moral malo dalje potrpeti ko trenotek. Delo s strojem je utihnilo in tiho šepetanje je zamenjalo šum strojev.

Črez nekaj časa se odpro duri in Elena je prosila tujca, da vstopi. V starem naslonjaču je sedela blede žena. Z radovednimi očmi pogleda vstopivšega tujca. Pri stroju pa je stala druga deklica in sramežljivo gledala gospoda Karnerja.

«Pisanega zagotovila zahtevate», začela je gospa Veit s slabim, tresočim se glasom, «da smo svojci Rožerja Veita? Elena pokaži gospodu moj zaročni in najine krstne liste. Zadostuje to, gospod, ali...?»

«Popolnoma», odgovori Karner, ko je listine pregledal, «jaz hvalim Boga, da morem že enkrat svoje poslanje izvršiti.» Nato potegne šop papirnih listkov iz žepa, ki so bili v zapečatenem zavitku skriti.

«Pridete vsled povelja bank...»

«Prosim, gospa, ne imenujte mi nobene imena; odgovoriti vam nikakor ne smem. Tako, torej vzemite ta zavitek. Naj ste stem poplačani za toliko let pomankanja! Kar zavitek hrani, je vaše lastno premoženje, vaša lastnina — nobena miloščina, ampak vaša last.» — «Še nekaj bi rad prosil», nadaljeval je, ko je zavitek v starkine roke položil: «Ve ste katoličanke, kaj ne? Tako molite za dušo tistega, ki me je s tem poslal.»

«Kaj ne smemo ničesar o vas zvedeti?» rekla je udova ganjena «slutim, da bi se morale vam zahvaljevati zato, kar je zavitega. Kako bi bili sicer cele dneve nas iskali...»

«Ne, meni ne dolgujete nobene hvale jaz sem bil le orodje v — roki božji» hotel je pristaviti; a pretrgal je, ustal, poda gospem desnico in rekel: «Srečno, prosim! ne povejte nikomur, da sem bil tukaj in ne povprašujte po pošiljatelju — to je skrivnost in mora skrivnost ostati.»

Gospa Veit in hčeri so obljubile in gospod Karner se je poslovil. Tako so mogle veselo ganjene ženske le slutiti, kdo bi mogel biti tujec. Njihova mnenja pa so bila resnici jako oddaljena; menile so, da so vidile sina onega moža, ki je možu in očetu škodo napravil. Bravec pač lahko spozna, zakaj je Karner v svetovni obleki svoje potovanje